

5. Dale C. Podcasting in Tourism Education/ C. Dale, A. Hassanien// Journal of Teaching in Travel & Tourism. 2008, vol. 7(3), pp. 43-60. doi: 10.1080/15313220801909361.
6. Education at a Glance 2011: OECD Indicators. Glossary. – Paris : OECD Publications, 2011 [Electronic resource]. – URL: <http://www.oecd.org/document>.
7. Furmanek W. Kompetencje – proba okreslenia pojecia / W. Furmanek // Edukacja Ogolnotechniczna. – 1997. – nr. 7. – S. 12–18.
8. Furmanek W. Kompetencje ogolnotechniczne w edukacji wszechszkolnej / W. Furmanek // Edukacja Ogolnotechniczna nauczycieli klas I–III / red. K. Kraszewski. – Rzeszow-Krakow: Wyd. Oświatowe, 1998. – S. 7–21.
9. Matusz M. Kompetencje informacyjne nauczycieli i uczniw / M. Matusz // Edukacja Technika – informatyka – edukacja / pod red. W. Walata. – Rzeszow: Uniwersytet Rzeszowski, 2008. – Tom X. Teoretyczne I praktyczne problemy edukacji informatycznej. – S. 189–200.

Дьоміна Ж. Г.

Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова, м. Київ

МОНІТОРИНГ УПРОВАДЖЕННЯ ПРОФІЛЬНОГО НАВЧАННЯ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ СТАРШОКЛАСНИКІВ В УКРАЇНІ

Представлено кількісну характеристику розподілу учнів міських та сільських шкіл за напрямками профільного навчання в регіонах України. Наведено аналітичні та статистичні дані щодо стану та динаміки впровадження профільного навчання фізичної культури українських старшокласників.

Ключові слова: профільне навчання фізичної культури, спортивний напрям, старшокласники, розподіл, українські школи, моніторинг.

Ж. Г. Дьоміна. Мониторинг внедрения профильного обучения физической культуре старшеклассников в Украине. Представлена количественная характеристика распределения учащихся городских и сельских школ по направлениям профильного обучения в регионах Украины. Приведены аналитические и статистические данные о состоянии и динамике внедрения профильного обучения физической культуре украинских старшеклассников.

Ключевые слова: профильное обучение физической культуре, спортивное направление, старшеклассники, распределение, украинские школы, мониторинг.

Zh. H. Domina. Monitoring of introduction of physical culture profile teaching for senior pupils in Ukraine.

Providing quality education at all stages and levels is impossible without knowledge of full, objective, relevant and accurate information on various aspects of the state, dynamics and trends. Monitoring studies allow analytically identify problematic aspects, positive aspects and shortcomings of the educational process to evaluate its effectiveness, ensuring its optimization. To assess the prospects of development of education in the context of globalization and modernization of the industry is necessary to conduct comprehensive statistical analysis of the conditions and implementation its links.

The objective necessity of reforming the sphere of physical culture and sport and the problem of maintaining the health of the population indicate the social importance of sporting direction profile education of senior pupils due to the need to train highly qualified professionals. However the monitoring studies of specialized schools for sports profile in Ukraine is almost absent.

Presents a quantitative description of the distribution of pupils of urban and rural schools by profiles of specialized education in the regions of Ukraine. The analytical and statistical data about the state and dynamics of introduction of profile education physical culture of ukrainian senior pupils. Found that in Ukraine popularity introduction of profile training of senior physical training compared to other areas of the forming quite low (about 4%). In quantitative terms schools of sports profile in Ukraine is dominated by eastern, western and southern regions.

The issue of logistics, teaching and staffing local secondary schools and increasing popularity of physical culture in the society will create conditions for the development of sports directly forming seniors pupils in today's conditions

Key words: profile education of physical culture, sports profile, senior pupils, the distribution, ukrainian schools, monitoring.

Постановка проблеми, її актуальність та зв'язок важливими науковими та практичними завданнями. Забезпечення якісної освіти на всіх її етапах та рівнях неможливе без знання повної, об'єктивної, адекватної й точної інформації про різноманітні параметри її стану, динаміки та тенденцій розвитку [2]. Моніторингові дослідження дозволяють аналітично визначити проблемні аспекти, позитивні сторони та недоліки навчального процесу з метою оцінки його ефективності, забезпечення його оптимізації. Для оцінки перспективи розвитку освіти в умовах глобалізації та модернізації галузі необхідне проведення різнобічного статистичного аналізу стану і умов діяльності її ланок.

За даними А. Ю. Пашковської, система шкільної освіти в Україні вимагає поглибленого статистичного вивчення для дослідження рівня задоволення потреб учнівської молоді в освітніх послугах, раціонального використання освітніх ресурсів, надання науково обґрунтованих статистичних висновків та прийняття на їх основі управлінських рішень [8].

Статистичний контроль освітнього процесу дозволяє визначити його динаміку та перспективи розвитку. Моніторингові дослідження профільної середньої освіти в Україні актуальні в умовах освітніх новацій сьогодення, оскільки дозволяють здійснити аналіз освітніх потреб та популярності тих чи інших навчальних профілів, динаміки впровадження та розподілу напрямів профілізації старшої школи за регіонами України, вивчити стан профільного навчання в сільських школах тощо.

Проблема покращення фізичного стану населення зумовлює значення шкільного фізичного виховання [1; 4]. Стабільна потреба ринку праці в висококваліфікованих фахівцях фізичного виховання та спорту визначає важливість поглибленого вивчення фізичної культури в системі допрофесійної підготовки учнівської молоді [3].

Необхідність вивчення кількісної сторони розвитку спортивного напрямку профілізації шкільної освіти підтверджується значенням аналітичної оцінки впровадження спеціальної фізкультурної освіти старшокласників в українських школах в сучасних умовах. До того ж актуальні моніторингові дослідження діяльності профільних шкіл за спортивним напрямом в Україні майже відсутні.

Мета роботи – проаналізувати стан і динаміку розвитку профільного навчання фізичної культури старшокласників в школах України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Об'єктивна необхідність реформування галузі фізичної культури і спорту та проблема збереження здоров'я населення країни свідчать про важливе соціальне значення спортивного напрямку профільного навчання старшокласників у зв'язку з потребою у підготовці висококваліфікованих фахівців.

Дослідницею І. М. Войтович (2012 р.) виконано аналіз впровадження профільного навчання за спортивним напрямком в школах України з 2006-2007 по 2010-2011 навчальні роки, вивчено попит поглибленого вивчення фізичної культури серед старшокласників та простежено динаміку розвитку відповідного навчального профілю [6].

У 2011-2012 р.р. моніторинговим дослідженням стану реалізації Концепції профільного навчання в старшій школі визначено рейтинг популярності навчальних профілів серед учнівської молоді старших класів, за яким профільне навчання фізичної культури здійснювалося лише у 5,6% однопрофільних загальноосвітніх навчальних закладів України [5]. При цьому серед причин низького відсотку впровадження спортивного напрямку профільного навчання у розподілі вітчизняних шкіл І. Васишко та ін. виділяють його специфіку, що вимагає створення додаткових матеріально-технічних та навчально-методичних умов, а також достатньої кількості учнів, зі спортивними досягненнями або хоча б достатнім рівнем фізичної підготовленості.

Проте статистичний зріз стану впровадження профільного навчання фізичної культури здійснюється формально та переважно у вигляді обласних або районних звітів, а тому означена проблема залишається малодослідженою.

Викладення основного матеріалу. У останньому варіанті Концепції профільної школи (2013 р.) відсутній перелік напрямів профільного навчання, проте сьогодні в Україні профілізація старшої школи здійснюється в основному за суспільно-гуманітарним, природничо-математичним, філологічним, технологічним, спортивним та художньо-естетичним напрямками, в межах яких визначається профіль навчання.

Згідно з офіційними даними МОНУ за 2015-2016 навчальний рік найбільш популярним є філологічний напрям профільного навчання, його впроваджують 49,2% українських шкіл; кількість ЗНЗ, що мають природничо-математичний профіль – 38,4%; школи з технологічним напрямом профілізації складають 32,4 %; суспільно-гуманітарний напрям профільного навчання мають 24,5% вітчизняних шкіл; 3,5% ЗНЗ здійснюють підготовку за спортивним напрямом профілізації; шкіл з художньо-естетичним напрямом старшого ступеня шкільної освіти – 1,7% (рис. 1).

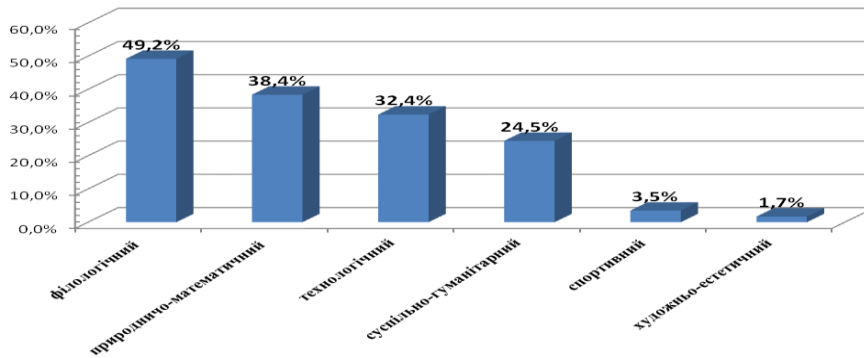

Рис. 1. Розподіл загальноосвітніх навчальних закладів України за основними напрямками профільного навчання (2015-2016 н.р.)

Так, з усієї множини старшокласників найбільший контингент складають учні філологічного напрямку профільного навчання – 34,3% осіб; 25,1% школярів навчаються за природничо-математичним напрямом; 20,4% старшокласників – за технологічним напрямом; спортивний напрям профільного навчання охоплює 3,5% учнів старшої школи, художньо-естетичний напрям налічує близько 1% школярів (рис. 2).

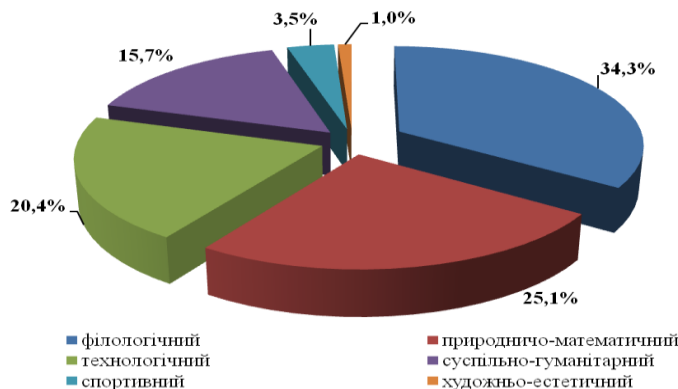

Рис. 2. Розподіл учнівського контингенту за основними напрямками профілізації старшого ступеня шкільної освіти (2015-2016 н.р.)

Так, аналіз статистичних даних моніторингового дослідження свідчить, що профільне навчання фізичної культури впроваджується, як правило, однопрофільними школами, що пояснюється специфікою відповідного профілю.

Результати статистичного зрізу підтверджують недостатнє впровадження профільного навчання фізичної культури у старшій школі.

Вивчення динаміки впровадження спортивного профілю у навчальний процес старшокласників вітчизняних загальноосвітніх шкіл за даними І. М. Войтович 2006-2011 н.р. та останнього статистичного звіту МОНУ за 2015-2016 н.р. дозволяє констатувати стабільно низьку популярність поглибленого вивчення фізичної культури серед інших напрямів профільного навчання в межах загальноосвітньої школи та щорічне зменшення кількості відповідних профільних шкіл в Україні, про що говорить нисхідний характер кривої (рис. 3).

Моніторинг впровадження спортивного напрямку профільного навчання у загальноосвітніх закладах сільської місцевості за 2015-2016 н.р. дозволив зафіксувати 103 загальноосвітні школи з поглибленим вивченням фізичної культури, що складає 3,4% від усієї їх кількості в Україні, приблизно співпадає з загальним розподілом українських шкіл з відповідним напрямом профільного навчання та говорить про те, що спортивний профіль навчання у старшій ланці школи міста та села має однакову популярність. Означений висновок не суперечить даним О. В. Котової про відсутність достовірної відмінності у допрофесійній орієнтації учнів міських та сільських шкіл [7].

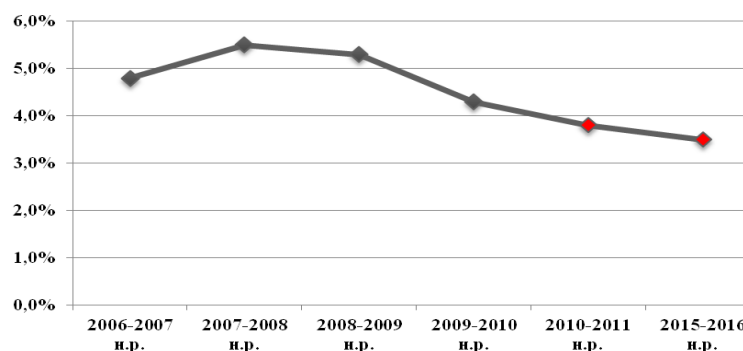

Рис. 3. Динаміка впровадження профільного навчання фізичної культури в школах України (2006-2016 рр.)

Аналітична оцінка стану впровадження спортивного напрямку профілізації старшої школи за регіонами України показала, що найбільший відсоток загальноосвітніх навчальних закладів з профільним навчанням фізичної культури припадає на східний (26,9%), західний (25,1%) та південний (24,7%) регіони, а найменший - у центральних областях (8,7%) (рис. 4). Так, популярність спортивного профілю старшої школи у вищевказаних областях певною мірою пов'язана з особливостями соціально- економічної інфраструктури, кліматико-географічного положення та традицій означених регіонів України.

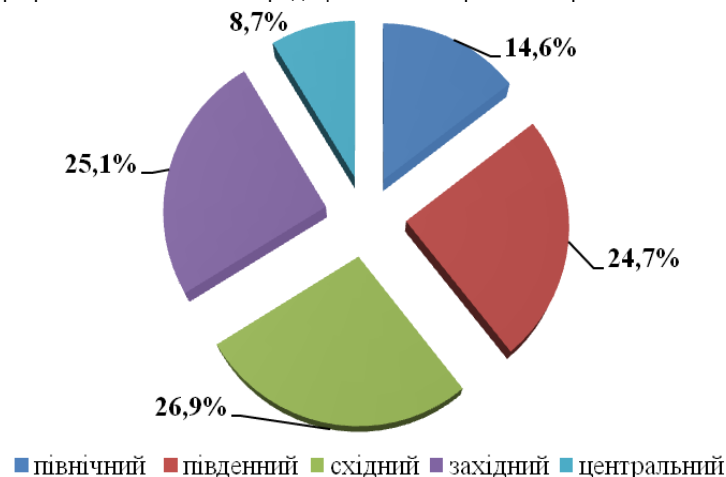

Рис. 4. Характеристика впровадження профільного навчання фізичної культури старшокласників загальноосвітніх шкіл у регіонах України

За кількісним показником загальноосвітніх шкіл з профільним навчанням фізичної культури старшокласників переважають Запорізька, Херсонська, Закарпатська, Миколаївська, Дніпропетровська, Одеська, Рівненська та Волинська області, найнижчі показники впровадження спортивного профілю старшої ланки шкільної освіти зафіксовано у Кіровоградській, Сумській, Львівській та Тернопільській областях України.

Спортивний напрям профільного навчання старшокласників може впроваджуватися за різними видами спорту, однак узагальнення статистичної інформації показало, що найбільш популярними є такі напрями: спортивні ігри (футбол, баскетбол, волейбол, гандбол) – 53,6%, плавання – 5,6%, легка атлетика – 4,2%, гімнастика художня та спортивна – 2,3%, боротьба – 2,2%, туризм – 1,4% та ін; крім того, зустрічаються спортивні класи з поєднанням різних видів спорту – 13,6%.

Організація профільного навчання фізичної культури у старшій школі вимагає особливих умов, зокрема достатнього рівня матеріально-технічного забезпечення навчального закладу або забезпечення навчально-тренувальної бази для спортивного вдосконалення учнів; задовільного рівня навчально-методичного забезпечення викладання профільних предметів; достатньої кількості висококваліфікованих учителів, підготовлених до роботи в профільних класах, а тому не всі українські школи їм відповідають. Крім того, низька мотивація школярів до здобуття професій вчителя фізичної культури чи тренера з виду спорту, низькі рухові можливості учнів та низький статус фізичної культури в суспільстві суттєво зменшують контингент старшокласників спортивного профілю навчання.

Висновки. Таким чином, представлено кількісну характеристику розподілу учнів міських та сільських шкіл за напрямками профільного навчання в регіонах України. Наведено статистичні дані щодо стану та динаміки впровадження профільного навчання фізичної культури українських старшокласників. Встановлено, що в Україні популярність впровадження профільного навчання фізичної культури старшокласників порівняно з іншими напрямками профілізації доволі низька (близько 4%). За кількісним показником ЗНЗ спортивного профілю в Україні переважають східний, західний та південний регіони.

Необхідність розвитку галузі фізичного виховання і спорту на національному рівні зумовлює перспективний характер фізичної культури як навчального профілю старшої ланки шкільної освіти. Тому вирішення питання матеріально-технічного, навчально-методичного та кадрового забезпечення вітчизняних загальноосвітніх навчальних закладів, а також підвищення популярності фізичної культури в суспільстві створить умови для розвитку спортивного напрямку профілізації старшокласників в умовах сьогодення.

Перспективи використання результатів дослідження полягають у впровадженні практичних заходів щодо розвитку спортивного напрямку профільного навчання старшокласників у регіонах України. Аналіз причин недостатньої популярності поглибленого навчання фізичної культури та вивчення успішного досвіду організації спортивного профілю в окремих школах України дозволять визначити шляхи оптимізації змісту профільної освіти за спортивним напрямком.

Література

1. Bailey R. Physical Education and Sport in Schools: A Review of Benefits and Outcomes. *Journal of School Health* 2006;76:397-401.
2. Bottani N. Walberg H.J. International Educational Indicators // *The International Encyclopaedia of Education*. – Vol. 9. – Oxford. 1994.
3. McKenzie TL. The preparation of physical educators: A public health perspective. *Quest*. 2007;59(4):346–357.
4. Trudeau F & Shephard RJ. Physical education, school physical activity, school sports and academic performance. *International Journal of Behavioural Nutrition and Physical Activity* 2008; 5:10.
5. Василяшко І. Профільне навчання у старшій школі: стан і проблеми реалізації / І. Василяшко, М. Коваленко, О. Лозова // *Управління освітою*. – 2012. – липень. - № 14 (290). -С. 13-16.
6. Войтович І. М. Динаміка впровадження профільного навчання старшокласників за спортивним напрямком в Україні / І. М. Войтович // *Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту*. – 2012. - № 6. – С. 41-46.
7. Котова О. В. Теоретичні аспекти профільного навчання в старшій школі / О. В. Котова // *Молода спортивна наука України : зб. наук. пр. в галузі фіз. культ. та спорту*. – Л., 2006.– № 10. – С.139 – 141.
8. Пашковська, А. Ю. Статистичне вивчення середньої освіти в Україні [Текст] : автореферат дис. ... канд. екон. наук : 08.00.10 / Пашковська Анна Юріївна . — Київ: НАСОНА, 2016 . — 20 с.

Євтушок М.В.

Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова, м. Київ

ЗМІСТ ОСОБЛИВОСТЕЙ ОРГАНІЗАЦІЇ ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ СПЕЦІАЛЬНОЇ МЕДИЧНОЇ ГРУПИ В ПРОЦЕСІ ЗАНЯТЬ ФІЗИЧНИМИ ВПРАВАМИ.

У статті окреслено особливості організації пізнавальної діяльності студентів СМГ у процесі занять з фізичного виховання, а саме: рівні розвитку пізнавальної діяльності студентів СМГ, система мотивів до занять фізичними вправами, дидактичні умови проведення занять та науково-методичне забезпечення процесу з фізичного виховання, а також шляхи оптимізації формування в студентів СМГ прагнення до систематичних занять фізичними вправами.

Ключові слова: *пізнавальна діяльність, фізичне виховання, пізнавальні можливості.*

Євтушок М.В. Содержание особенностей организации познавательной деятельности студентов специальной медицинской группы в процессе занятий физическими упражнениями. В статье обозначены особенности организации познавательной деятельности студентов СМГ в процессе занятий по физическому воспитанию, а именно: уровни развития познавательной деятельности студентов СМГ, система мотивов к занятиям физическими упражнениями, дидактические условия проведения занятий и научно-методическое обеспечение процесса физического воспитания, а также пути оптимизации формирования у студентов СМГ стремления к систематическим занятиям физическими упражнениями.

Ключевые слова: *познавательная деятельность, физическое воспитание, познавательные возможности.*

Yevtushok M.V. The content features of the organization of cognitive activity of students of special medical group in the process of exercise. The article marked features of the organization of cognitive activity of special medical group students in the process of physical education classes, namely the levels of development of informative activity of special medical group students, the system of motives for physical exercises, didactic conditions of training and scientific and methodological support of the process of physical education, ways to